

Miroslav Pelikan

B R O D

B R O D

Sasvim iznenadno, Krunoslav B se odlučio kupiti srećku, dok je iznemogao od nervoze čekao galeristu Franca Bukovca, na križanju Tomerlinove i Duge ulice. Bukovac mu je obećao i ovoga puta otkupiti nekoliko manjih slika iz prijateljskih pobuda, budući da Krunoslav nikako nije pripadao malobrojnoj skupini traženih i cijenjenih slikara. Naime, Bukovac bi nekoliko puta godišnje otkupio par njegovih slika manjih ili malih ulja, tek toliko da mu, onako čisto ljudski, malo pomogne. Poznavali su se odavna, još s Akademije. Krunoslav se prepustio vrtlozima umjetnosti dok se Bukovac orijentirao na galerijsku djelatnost. Danas je Krunoslav bio manje-više nepoznati slikar a Bukovac je predvodio klan moćnih, utjecajnih galerista. No da, Krunoslav je izlagao više puta u Bukovčevoj galeriji Leptir i to je što se tiče izložbi bilo uglavnom sve.

Krunoslav je nasumice odabrao jednu srećku niti ne pogledavši broj na njoj te je brzo izašao van kako ne bi propustio susret d Bukovcem, koji je baš nailazio.

-Dobar dan, koliko imaš komada?

-Evo, pet malih ulja.

U redu, evo, može ovako?

Bukovac pruži smotuljak novca Krunoslav i preuzme slike.

-Auto mi je u blizini, žurim se, vidimo se Krunoslave.

Doista, Krunoslav je kod Bukovca imao povlašteni položaj jer kod Bukovca se uvijek čekalo na red. Slikari bi donosili hrpe slike od kojih bi galerist izabirao po nekoliko, ako je bio dobre volje. Bukovac je rijetko posjećivao atelijere a i tada ništa nije kupovao već bi samo razgledao. S Krunoslavom je bilo drugačije, on bi jednostavno nazvao Bukovca i rekao mu da ima par zgodnih, manjih ulja, pa ako bi on htio. Bukovac bi mu redovito odgovarao, nađimo se tamo, donesi slike, ionako imam neka posla u gradu..

Bukovac je kupovao slike od mnogih, za uglavnom male pare, pa tako i od

Krunoslava, no plaćao je odmah. Krunoslavu su ti prihodi bili dobrodošli a s druge strane, galerija Leptir imala je nemjerljivi ugled. Spomenimo i to da je Bukovac znao jako dobro prodavati i na tome obilno zarađivati. Zašto se Bukovac tako benevolentno ponašao prema Krunoslavu, znali su dobro obojica. Naime, na Akademiji, Krunoslav je u nekoliko navrata izvukao Bukovca iz neugodnih situacija. Krunoslav je bio snažne građe, visok, djelovao je čvrsto za razliku od Bukovca, koji je bio nižeg rasta i uglavnom u potrazi za neprilikama. Bukovac te usluge nikada nije zaboravio.

Sasvim slučajno, listajući novine, Krunoslav je opazio izvještaj s lutrijskog izvlačenja. Potražio je svoju srećku i gotovo panično pronašao broj sa srećke na vrhu liste dobitaka. Idućeg dana Krunoslav je podigao znatnu svotu novca. Drhtao je brojeći ga, nikada na kupu nije vidio toliko novca. Odmah je otputovao na more i iznajmio apartman u mjestu Gornja Strana. Ovdje je već boravio u više navrata, marno slikajući,

a to je očekivao i ovoga puta. Osjećao se sigurno, bezbrižno. Može ostati koliko hoće. Gornja Strana lijepo se razvila u turistički centar. Luka je bila prepuna jahti, čamaca a na glavnom molu bio je privezan stari, oronuli jedrenjak.

Prvih dana je većinom šetao promatrajući okolinu tražeći prikladne motive.

Danas je od jutra vrijedno radio, započeo je istovremeno nekoliko skica i ubrzo krenuo s uljanim bojama. Kasno popodne otkrilo je lijepe rezultate, više složenih skica i dva, gotovo dovršena ulja manjeg formata.

Krunoslav je bio zadovoljan, baš mu je išlo od ruke, onako kako je htio.

Slikanje ga je izmorilo pa se odluči malo prošetati. Na obali ga je privukao veseli žamor iz lokala. Ušao je i u trenu se našao u društvu koje nije poznavao ali gdje se osjećao dobro i opušteno.

Ujutro se probudio s teškom glavoboljom. Kava mu nije pomagala, previše je sinoć popio, ali vraški je bilo dobro, osmjehne se Krunoslav.

Primakne se prozoru. Mir, još je rano. Tada osjeti nešto poput uboda ugledavši na stolu papire. Prelista ih. Ugovor o kupnji

jedrenjaka Bijelo jebro. Tek tada se s mukom započne prisjećati detalja sinoćnje pijanke. Da, upoznao je vlasnika, one stare olupine na glavnom molu i onda je, što mu je doista bilo, da, on je uvijek volio more i brodove, on je kupio tu podrtinu. Vlasnik je brzo priprazio papire, doveo bilježnika, posao je sklopljen.

Na kraju ugovora Krunoslav je pronašao svotu. Hm, gotovo cijeli dobitak na lutriji potrošio je na nepokretni, mrtvi brod. Istina, u dodatku ugovora je pisalo kako će stari vlasnik u što kraćem roku osposobiti brod za plovidbu.

Kakva sam ja budala, zdvojno je razmišljao Krunoslav, glava mu je pucala, od bola nije mogao više držati oči otvorene.

Isto popodne oprezno se približi brodu. Da, nekada si bio moćan a sada si samo staro, mrtvo truplo, razmišljao je ljutito Krunoslav.

Popne se na palubu. Drvo škripi. Brod je dug nekih dvadesetak metara s tri jarbola. Spusti se u potpalublje. Smeće, smrad, smrt. Zadihan se vrati na palubu, sjedne na ogradu, ustane naglo i zagleda se u more.

Što mi je ovo trebalo, mogao sam uživati kao gospodin u apartmanu. Mirno sam mogao slikati, pa čak i pripremiti stvari za izložbu kod Bukovca a sada umjesto svega tog obilja imam stari brod na izdisaju koji me pritiska poput teške bolesti.

Ponovno zakorači u potpalublje, strpljivo, polako se krećući, razgledavajući tamnu unutrašnjost, većinom raznolike ostatke na podu. Na brodu se nije nalazilo ništa osim smeća i starosti u kritičnim količinama. Stari je vlasnik održao riječ. Za neka tri tjedna brod je bio dotjeran, ne za neke velike plovidbe, kako je sam rekao Krunoslav, ali mogao bi biti dobro mjesto za restoran, mada bi mogao i ploviti, samo neka Krunoslav pronađe posadu ili će mu ih on preporučiti, što god hoće jer brod je njegov. -No, da, evo, u ovoj kutiji su i neke karte, dokumenti. To je sve što smo pronašli na brodu.

Iz sačuvanog brodskog dnevnika bilo je vidljivo kako je brod često mijenjao vlasnike, kapetane i posadu, prolazeći kroz česta i teška iskušenja, ali uvijek se nekako sačuvao u svojih osamdesetak godina, koliko je star.

Uskoro je i Bukovac nazvao, pitajući što je sa slikama za izložbu. Krunoslav se opravdavao obavezama prema brodu, mada je nakon popravka broda bio samo jednom na njegovoj palubi ne krijući svoje oduševljenje. Brod se šarmantno ljuljuškao privezan za mol a Krunoslav je bio očaran. Krunoslav se iznenadio kad je ugledao Bukovca na vratima apartmana.

-Vidio sam brod. Hoćeš li ga prodati. Brod bi se morao dostojno i kvalitetno opremiti, to košta. Koliko tražiš? Ostaviti ću mu i staro ime, Bijelo jedro. Baš mi se sviđa. Plaćam u gotovini. No, dobro, čim bude prigoda bit ćeš moj gost na brodu, plovit ćeš koliko hoćeš.

Krunoslav naravno nije odolio zovu novca, toliko brod i more nije volio. Formalnosti su bile brzo gotove.

Krunoslav se u idućim danima prepustio radostima slikanja, trudeći se i mučeći istodobno.

Bukovac nije žalio novca, brod je bljesnuo svojom ljepotom. Okupljena je iskusna posada, trenutak isplovljavanja se približavao.

Krunoslav je često s prozora promatrao radove na brodu, često gledajući, ne baš iznenađen, ljutite reakcije Bukovca na palubi. Krunoslav bi se odmicao od prozora i vraćao se uzavrelom prostoru ispred štafelaja jer slike ne mogu čekati. Stiskao je grčevito kist nanoseći slojeve boje.

Bukovac je u međuvremenu od Bijelog jedra napravio brod galeriju. Vrijedne umjetnine, posebno s motivima mora, općenito primorske teme slikara iz proteklih razdoblja, kombinirao je sa suvremenim izrazom.

Kada je posjetio brodsku izložbu Krunoslav je ostao zapanjen. Pred njim je bio najbolji postav posljednjih godina. Bukovac je znalački odabrao autore i slike. Da, vrhunski posao.

Mnoštvo je posjećivalo Bijelo jedro diveći se eksponatima ali i revitaliziranom brodu. Naravno, izložbu je osiguravala ekipa profesionalaca iz glavnog grada, za svaki slučaj.

Mediji su pozorno pratili zbivanja na brodu. Svatko i malo viđeniji rado se fotografirao ispred izložaka, dajući ili odbijajući dati izjave.

Iznenada se Bukovac odlučio za plovidbu Bijelim jedrom. Posjetit će najvažnije luke kako bi svima dokazao tko je prvi galerist. Pozvao je i Krunoslava, no ovaj nije imao vremena za putovanje, morao je u glavni grad radi priređivanja kataloga.

-Idi, ne znaš što propuštaš, bijesno mu je odbrusio Bukovac.

Priprema kataloga pokazala se kao vrlo mučan posao. Korekcije su trajale danima.

Krunoslav se ne malo iznenadio kada se vratio u Gornju Stranu. Mnoštvo stanovnika zatekao je na obali. Glas se ubrzo pronio. Brod Bijelo jedro potonuo je kod Plavičastog otoka ne mogavši izdržati udare vjetera i valova. More ga je jednostavno progutalo. Na mjestu havarije pronađeno je nekoliko slika kako plutaju na površini, posada je spašena osim Bukovca, kome nije bilo traga. Srećom, za nekoliko dana, pronađen je i Bukovac, živ, iscrpljen na otočiću Kamen. Bukovac je bio posve odsutan duhom. To je bilo samo njegovo tijelo.

Kasnije u rijetkim trenucima pribranosti, ponavljao bi.

-Trebao sam i ja s njima.

Naime, najveći dio umjetnina bio je nepovratno uništen ili oštećen do neprepoznatljivosti.

Kada su ronionci dospjeli do razlomljene olupine na dnu, u razbijenom tijelu broda nisu pronašli više niti jednu sliku, okvir ili dio platna. No, jedno cijela jedna tema u povijesti umjetnosti bila je nepovratno uništena, izgubljena.

Bukovac je završio u posebnom odjelu Zavoda za nemoćne, ponekad govoreći.

-Trebao sam i ja s njima.

Nakon tih nemilih događaja Krunoslav se dosjetio novca. Od toga dobitka nema sreće, tužno je razmišljao, no sjetio se što će.

Otkupio je gotovo cijeli Plavičasti otok i nedaleko mjesta havarije izgradio objekt, za koji ljudi nisu znali, je li to galerija ili crkva?, te u njima, na samo Krunoslavu blizak način razmišljanja, povješao, izložio ostatke slika, mrmljajući često.

-Što je ono dalo, ono je i uzelo.

Miroslav Pelikan